

آبونه شرائطی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)، الق
آبانم (۳۵۱) غروشدور .

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۷)، الق
آبانم (۹) فرانقادر .

اداره خانه

باب عالی جاده سیده دائره مخصوصه

اضطرابات

آبونه بدلی پشندور .

§

مسلكه موافق آثار مع الممنونه قبول
اولنور . درج ابدله بن یازیلر اعاده
اولونماز .

الکشاف

۱۳۳۰

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی ، سیاسی هفته لقی مجموعه اسلامیه در .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

صاحب و مدیر مسئول : اشرف ادیب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

عدد ۲۷۵

۱۳ ذی الحجه ۱۳۳۱

پنجشنبه

۳۱ تشرین اول ۱۳۲۹

جلد ۱۱

اضطرابات

رساله مزین آ آمدیغی کوسترملک شرطیلله
بتون یازیلر هر هانکی برقرنه طرفندن
اقتباس اولونه بیلیر .

§

مکتوبلرک ، امضالرک واضح و اوقوناقلی
اولمسی و آبونه صبره نوسردن محترمی
بولونمسی لازمدر .

§

ممالك اجنبیه ایچون آبونه اولانلرک
آدرس لریشک فر انسرجه ده یارلمسی دجا
اولنور .

§

پاره کوندرلدیکی ، ان نه یه د تراولدیغیک
واضعا بیلدیلمسی دجا اولنور .

یکی قلعه او کنبه کوریورمش کی ؛ سوینچندن چلیریوردی . آوهروف مدلی به کلدیکی زمان اوراده کی و طنداشلرک (!) سیالرنده عینی بشاشتی کورمش ایدم . حریف بر طرفدن بارهاری یرلشدیریور ، دیگر طرفدن مستهزی نظرلریله یکی کان غافلری سوزیور و احتمالکه بیچاره لرك حماقت و غفلتلینه کویوردی !..

غلبه لك آرسنده سلائیكدن ، مناستردن ، قواله دن ، درامه دن ، آطه لردن ، سیروزدن از میره جان آتمش ، یونان مظالمندن قاجش قالدین ارکک بر چوق مسلمان بولندی قیافت و لهجه لردن آ کلاشیلوردی . بو منظره قارشوسنده فضله طورمغه تحمل ایده مدم .

دماغی یاقان کانون خجالت ونومیدی فضله طورمقلغه مانع ایدی . کندیمی سوقاغه آتدم . ریخته دوغری قوشارکن مدلی دن قانچان مسلمانلره یونان نفرینک سولیش اولدینی سوزلری برداها خاطرلادم . خیرچین دکر کورولتولی طالعهریله ساحلی دووه رکن نظرلم افک آرقه سنده بارباروس خیرالدینک دوغدی مدلی اوکلرنده یونانستانک یکی دریتناوتنک از میره متوجه خیالی کوریر کی اولدم .

آق دکرک سینه سندن قویوب کان روزکارلر ؛ یووه سینه سیلان هجوم ایدن فلاکت زده بر قوش مثالی مولدینک سمای فجیعه دارنده طولاشان بارباروسک روح ناله دارندن قویان مزامیر اشتکایی ترتیل ایدرجه سینه درین بر اینیاتی ایله نه سیوردی . بواینیاتی آرسنده بارباروسک : « سز بوکیدیشه دوام ایدرسه کز یونان داها یک چوق دریتناوتلر آله جق ، طوغدیغ طویراقلر دشمن آیاقلری آلتشده ایگله یه جک ، وسز ، صوک ملجائک زده ده بارینه میه جتسکز !.. » طرزنده محقر بر شکایتی طویار کی اولدم .

روزکار سرت حمله لریله آلتی شامارلار کن دوشونیوردم که : عجا بوزواللی ملت نه وقت غفلت او یقوسندن اویانه جق ؟ اسلاملر ، اجنبی قاصه لرینه دولدر دقلری باره لری وطنی قورتار هجق دریتناوتلر آله تحصیص ایتک لزومنی نه وقت جس ایده جکلر ؟ نه زمان بزده ده (نه تینیکی نه تریا) جمعیتی کی چالیشه بیله جک بر (هیئت تنوریه ملیه) تشکل ایده جک ؟... عجا قوجه بر ملت ایچنده حیاتی بواوغوره حصر ایده جک و بویولده چالیشه جق بش فدا کار چیقیمه جقمی ؟..

م . شمس الدین

فلسفه

عقائد اسلامیه

۳۲ - صفات نبویه نك قسمی :

علمای متکلمینک متأخرلری صفات الهیه بی، صفات سلییه و ثبوتیه اولوق اوزره ایکی به تقسیم ایدیورلر . صفات سلییه ؛ واجب الوجود معناسندن ،

حال یارین ینه باشکزه کله جکدر . بهوده یریکزی . یوردیکزی ترك ایتیمکز . باشکزدن فسی ، قفا کزدن کهنه مسلمانانی چیقاریکز . قبا تورکجه کزی ابدیاً اونوتکز . ملیتمزی ، دینمزی قبول ایدیکزده بوراده راحت راحت اوطوریکز . آنادولی مسلمانلری بوکونده اقتصاداً بزم اسیریمزد ، یارین ده !... « دیدیکی کندی قولاغله ایشیتمشدم »

یدی یاشندن یتش یاشنه قدر بوقناعتده اولان یونانلر ، وطنم زده ینه بوقناعتله چالشیور ، زواللی مسلمانلری اقتصاداً ، عرفاً محوایدیورلر ! مسلمانک آلتی تریله قازاندینی باره لری بیک تورلو حیللرله نه لندن آلینیور . امین بحرلرله آتیه به ، یونان بحریه نظارتنه کونده ریلیور . بوباره لرله آلتان زره لیلرایسه آنادولی ساحللیری ، چناق قلعه بوغازینی تهدید ایدیورلر !...

غفلت چوقورلری ایچنده دیدین زواللی مسلمانلر ! عطالت باتاقلقلرنده ایگله ین طالعسر اسلاملر ! بیاسه کز ، حس ملی واندیشه فردادن محرومیتکز یوزندن بو بدبخت وطنک سینه سنده نه مدھش سیلانر بسله نیور . بو حالکزله وطنکزه نه قورقونج بر عاقبت حاضر لایورسکز !

یونانیلردن عبرت آله م . وغرادیغمز فلاکتلری کوز اوکنه کتیرلم ! دشمنلریمکز حاضر لرتلینه قارشو بزده اونلر قدر فداکارلق کوسترلم ! دونما ایچون معاونت ایجاب ایتدیمی زنکیلریمکز ایمانی کی الاری ده قوریور . فقط (ماویلی - بیاضلی) مغازه لردن برینه یوزلرجه لیرالر براقده اصلا تردد ایتیورز .

برملت که افرادنده غیرت دینه ، حسیات ملیه یوقدر ؛ اویله بر قومک جهاندن نصیبه هستیسی مفقود دیمکدر . کائناتی تیره تن شوصوک فلاکتدن بیله متنبه اوله مدیغمزی کوردکجه انسانک بینی ضونیور . وطنمک مختلف یرلردن یونان بحریه نظارتنه آچیلمش اولان بحرلره آووچلر طولوسی پاره دوکمدکن حالامی کندیمزی آله میه جغز ؟ . ماوی - بیاض پرستشکارلرینک فداکارلی یونانستانه الک صوک سیستمده دریتناوتلر آلدیریور . بزده بیلمیه رک وار قوتمزله بو خصوصده چالیشانلرک ثروتلری آرتیرمغه غیرت ایدیورز . کچنلرده از میرک (ماوی - بیاض) مارقلی مغازه لردن بریسی قریان بایرامنک تقریبی مناسبتیله اوجوزلق پایه جغه دائر باشی شابقه لی ، قره واتی هوائی رنگلی بر اعلانیجی بی اسلام محلاتنه کوندرمش . حریف هر قابو اوکنده بر قاچ دفعه هایقیرمق شرطیله بوتون محله لری طولاشیور وفلان کون فلان مغازه ده اوجوزلق اوله جغنی صافدل مسلمانلره آ کلاتیوردی . سوق مراقله اوجوزلق اوله جغنی اعلان ایدیلن کون بنده معهود مغازه به قدر کیتدم . آمان یارب ! نه ازدحام ، نه غلبه لك ! تعبیر مخصوصیله ایکنه آتیلسه یره دوشمیجک ! قالدین ، ارکک مشتریلرک هپسی مسلمان . براسلام بوللوغی که صورمه کیتسون ! آلان آلا نه ! قابونک اوکنده کی ماوی قره واتلی قاصه دار ، خانملرک ، بکلرک ، اوکنه براققلری صاری لیرلری قاصه به دولدریرکن ، صانکه دریتناوتلرک خیال آهینی

تنزيه باريدن مستنبط اولان صفتلردر : قدم ، بقاء کي . [۱]
صفات ثبوتيه ده ، صفات ساييهيه مقابل اولان شيلردر . بونلره صفات
تسميه ايدلمسي ايسه بعض متأخرين طرفندن وضع اولنان بر اصطلاح در ، که
بو کونه کلنجهيه قدر مؤلفلر بو خصوصي تقليد ايتشلردر . مطلقاً
صفاتي تقسيم ايتدکلي کي صفات ثبوتيه يده ايکي به تقسيم ايدورلر :
صفات ذات ، صفات افعال . اعتبار آخر ايله محکمت و متشابهاته تقسيم
ايدورلر . صوکره صفات ذاتي ده ، صفات نفسيه ، صفات معاني ،
صفات معنويه ايدورلر . صوکره وجود ، صفت نفسيه دن عبارت در ؛
وجوددن بشقه صفت نفسيه يوق در ديورلر .

فقط ، بونلرک هيسي ده بر طاقم اغلوطه علميه در که بعض متأخرين دن
صادر اولمش ؛ بو کونه کلنجهيه قدر بر چوق کيمسه لرده اولنره تابع
اولمشلردر . فصل که صفات معنويه يي اثبات ايتک خصوصنده ده بصورتله
تبعيت ايتشلردی .

مع مافيه بو کي اصطلاحات ، جناب حق طرفندن نازل اولمديني
کي ، بو اصطلاحات اوزرينه عقلا بر حجت و برهان اولمديني مسلمانلره
تنبيه و افهام ايدمک فضل آلهي مسلمانلر اوزرندن اکسيک
ايمه مش در ؛ هيچ بر عصر يوق در که او عصر ده مسلمانلر ، بو کي علمادن محروم
قالسونلر !

قرون اولی ده ياشايان علمادن مشهور اولارق بزه کلديکونه کوره
آنلر ، « صفت » لفظي يالکيز متشابهاته اطلاق ايدورلردی ؛ جمهور
علماء ايسه - حتی اليوم بيله - صفات معاني يي اثبات ايتک اوزرهدرلر !
بو خصوصده کنديلرينه مخصوص بر چوق تفسير واحکام وارد در که
بونلرک هيچ بريسي سلف صالحين دن طويولوب بيلنمه مش در . محکم ايله
متشابهاتدن بشقه نه قرآن کریمده ، نه سنت سنیه ده ، نه ده آثار تابعينه
شو اصطلاحاتدن هيچ بر شي يوق در . کذلک صفات آلهيه نك ذاتك
عيني ، يا خود غيري ، نه عيني نه ده غيري اولديغنه دائره بر شي وارد
اولما مش در . بونلري سويلکله بو اصطلاحاتي وضع ايدنلرک علمنه ، ديننه ،
طعن ايتبورز . بلکه بز - جناب حقا امر ايتديکي وجهله - « ربنا اغفر لنا
ولاخواننا الذين سبقونا بالايمان ولا تجعل في قلوبنا غلا للذين آمنوا ربنا
انك غفور رحيم » ديوب کچرز .

بز آنجق سلف صالحينک طومش اولديني طريقي اختيار ايدورلر .
چونکه بو طريق ، - خلفك ده اتفاق ايتديکي وجهله - اسلم واحکم در .
حتي بز ديورز که : اسلم واحکم اولان طريق بو اولديني کي ، اعلم اولان ده
بودر . کرچه چوق کيمسه لر بورايه مخالف درلر ؛ اونلر اويله توهم
ايدورلر که : علم عقائده شو اصطلاحات ، باحثينه بصيرت ويرر ، فهم
ايتک خصوصنده کنديسنه معين اولديني کي ، برهان و بصيرته ده
ياقلاشديرر . بز ، مخالفينک بو توهم نه رغماً - اويله اعتقاد ايدورلر ، تجربه
و مشاهده ده تأييد ايدورلر که : عقیده لر يي بو اصطلاحاتدن بلله ينلرک چوقلري

ظلمات حيرت و تحير ايچنده بو غولوب قالورلر ده کور کورينه تقليد ايله آتش
اولدقلي بو عقیده اصطلاحيه يي اصل عقیده ده اولان تقليد ضم ايدورلر .
قرآن کریمک کوستمش اولديني طريق ، - که صدر اول علماسي
او طريق طومشلردی - شبهه يوق که اک علوي بر طريق در . قرآنک
بزه ارانه ايتش اولديني بو طريق ؛ مخلوقاتي عقول بشره
عرض ايدرک هر هانکي صورتله اولورسه اولسون او مخلوقاته نظر
وامعان ايلسي عقلدن طاب اولمقدر . بناء عليه بزده بو طريقه رجوع
ايدرک عقیده الوهيتک تحققي کنديلرينه متوقف اولان علم ، اراده ،
قدرت ، حيات صفتلريني بو طريق ايله اثبات ايدمک کچر که استاد معظم شيخ
محمد عبده مرحوم ده توحيد رساله سنده بو طرزي قبول ايتش در .

ذاتاً عقائد اسلاميه مقالاتك ايندالرنده بو وادي ده يورويه چکميزي
سويش ايدک ؛ شوقدر وار که : صفات الهيه ده کي اصطلاحات متأخرينه
اشارت ايدرک بو اصطلاحات اولمقسين ده عقیده يي فهم ايتک قولاي
اولديني بيان ايتک مجبوريتنده بولندق . چونکه عقائده شايع اولان
اصول دائره سنده تعلم ايدنلر اويله ظن ايدورلر که : کنديسنده يکرمي
صفات ذکر اولنميان عقیده ناقص در ؛ حتی جهالت ايچنده بويان اولانلر ،
مؤمن اولمق ايچون بوده کافي اولمه رق يکرمي صفاتک حفظي ايله برابر
بونلرک اضداد يي ده حفظ ايتک لازم اولديني توهم ايدورلر . بونک
ايچوندر که صفات الهيه ده کي اصطلاحات متأخرينه اشارت ايدرک بو
اصطلاحات بولمقسين عقیده يي اکلامق دهاسه ولتلي اولديني بيانه لزوم
کوردک . متشابهاته کلنجه : بوني اولجه مفصلاً ايضاح ايتديکمز جهته
بوراده تکراره لزوم يوق در ؛ ايسته ين اورايه مراجعت ايدر . [۲]

۳۳ - حيات :

علمای متکلمين ، حياتي شويله تعريف ايدورلر : « حيات ؛ بر
صفت در که : کنديسييله متصف اولانلرک ظلم ، مرید ، قادر اولمليخني
تصحيح ايدر . » استاد معظم ، شيخ محمد عبده توحيد رساله سنده
ديور که : « حيات ، علم و اراده يي مستلزم اولان بر صفت در . » بو
عباره نك اولکنندن دهاوچيز ، دهاسلم اولديني آشکاردر .

حيات ، صفات سمعيه دن در . علم ، اراده ، قدرتک وجودينه
عقل طوغريدن طوغري به دلالت ايتديکي کي حياتک وارلغنه ده عقل
باشلي باشنه دلالت ايدمک . زيرا هيچ بر فرد ايچون ممکن دکلدر که :
بديع ، منتظم بر صنعت وجوده کتيرن بر صانع تصور ايتسون ده صوکره ده
اوصانک نه ياپديغني بيلمديکي ، يا خود عملدن عاجز بولنديغني ، اتقان
واحکامک قصواسنه واصل اولان او عملک اوصانعدن صدور اراده
واختيار ايله اوليوب ده تصادف و اتفاق نتيجه سي اولديغنه قائل اولاييلسون !
اوت ، بو صورتله تصور ايدمک بر فرد يوق در .

ايسته نظام و انتظام اوزره کوردیکمز شو کائنات بديعه ، بوني
ابداع و ايجاد ايدن ذاتک هر حالده علم ، حکيم ، مرید ، قدیر اولسنه
طوغريدن طوغري به يعني بالذات دلالت ايدور . فقط مبدع کائناتک

مراتب وجوددن بر مرتبه نفسه تجلی ایدرسه او مرتبه مراتب اکملی ، اعلاسی ، ارفعی ، اقواسی اولمق اوزره عنوان اولور . او مرتبه هر جهندن مراتبک بالاسنده اولور .

بوندن اول ايله قطعيه ايله اثبات ایدلديکی وجهه واجب الوجود کافه موجودات ممکنه مک مصدری در . بناء عليه بواجب الوجود ، بالجهه موجوداتک اقوا واعلاسی اولدینی ثابت اولمش در . اویله ايسه بتون موجوداتک اعلاسی اولان واجب الوجودک او مرتبه علویه ملایم اولان صفات وجودیه بی استلزام ایده جکی ضروری در .

هر رشی که ، آتی عقل ؛ کنديسی احاطه ایدن ظهور ، استقرار ، ثبات معنایی حیثیته وجودده کمال تصور ایتدی و اوشی ده وجود ایچون ممکن اولدی ، آنک نفس الامرده وجوده ثابت اولمسی واجب در .

شبهه یوق که وجودک ؛ نظام عالمه ، غایت منتظم بر صورتده تدبیر امور وتصريف اعماله مصدر اولمسی وجودک کالندن معدود در . که یوقاریده سويلش ایدک . اویله اولنجه ؛ کالنه دلالت ایدن بوصفک وجوده ثابت اولمسی واجب در . بناء عليه واجب الوجود ، او مرتبه علویانک اقتضا ایتدیکی صفات وجودیه دن عقلا ثبوت وتصوری ممکن اولان صفی استلزام ایدر .

شیخ محمد عبده مرحوم ، واجب الوجود حضرتلرینه ثبوتی واجب اولان صفت حیاتی اثبات ایچون عمومی اولان شو مقدمه وجیزه بی ایتاندن سوکره دیورکه ؛ واجب الوجود حضرتلرینه ثبوتی واجب اولان صفاتلردن بریسی ده حیات صفی در . حیات ، علم و اراده بی استلزام ایدن برصفت در . چونکه حیات ، وجود ایچون کمال اعتبار اولنان شیلردن اولدینی بالبداهه ثابت در . زیراحیات توابی ايله برابر ناموس حکمتک ، نظام کونک مصدری در . برده حیات ، هانکی مرتبه ده اولورسه اولسون او مرتبه ده ظهور واستقرارک مبدئی در . بناء عليه حیات کمال وجودی در ؛ واجبک ده آنکه انصافی عقلا ممکن در . واجبک کنديسیله انصافی عقلا ممکن اولان هرکال وجودینک واجبه ثبوتی واجب در ؛ اویله ايسه واجب الوجود « حی » در ؛ صفت حیات ايله متصف در . مع هذا واجب الوجودک متصف اولدینی حیات ، ممکناتک حیاته مبین در ؛ حیات ممکناته اصلا بکزه مبین برحیات ايله انصافی واجب در . چونکه ، وجود ایچون کمال اولان شی ؛ آنحق علم و اراده مک مبدئی در . اگر ، علم و اراده مک مبدئی اولان بوصفات واجب الوجود ایچون ثابت اولمسییدی ، ممکنات ایچنده وجود اعتباریله اندن ده اکمل برشیثک بولمسی لازم کلیردی . حال بوکه ؛ واجب الوجود ، موجوداتک اعلا و اکمل اولدینی یوقاریده اثبات ایدلمشدی . بتون توابی ايله برابر وجودی واهب و معطی اولان شبهه یوق که واجب الوجود در ؛ او حلاله فاقد الحیات اولمسییدی بولنری اعطا ایتک ناصل ممکن اولوردی ؛ بناء عليه واجب الوجود ، حیاتک مصدری اولدینی کبی کنديسی ایچون ده حیات ثابت در .

مترجمی

افسکلی احمد صمدی

« حی » اولمسنه دلالتی بالذات دکل . بلکه بالواسطه در . زیرا بز ، بیلورز که ؛ عالم ، قادر اولان ذات ؛ هر حالده حی اولمق لازم در ؛ حیات صفی بولمینجه علم . قدرت صفی ده بولنه ماز . لکن بویلیکی بزه زده دن کلیر ؟ شبهه یوق که کندي نفسمزده ، امثالمزده کوردیکمز شی دن کلیر .

[دیمک اولیورکه حیات اولمق سزین علم ، قدرت کبی شیلرک بولنه . میه جفی کندي نفسمز ايله امثالمزده کوریلن حالتدن اکلایورزده آنک اوزرینه هر کیمده که حیات یوق در ، آنده علم و قدرت بولنق ممکن دکل در ؛ علم ، قدرت .. بولنان هر ذاتک مطلقا حی اولمسی لازم در ؛ قضیه سنی اورتیه آتیورز .]

بناء عليه جناب واجب الوجود حضرتلرینک علم ، مرید ، قادر اولمسندن طولانی حیات ایلده متصف اولمسی لزومی استنتاج ایتک غایی شاهده ، قدیمی حادثه قیاس ایتکه بکزیور ؛ بوايسه طوغری ومنتج اولمیان بر قیاس در . بونک ایچون درکه ؛ متکلمین دن بعضلری ؛ حیات ، صفات سمعیه دن در ؛ جناب حق کندي . نفسی « حی القيوم » ايله توصیف ایتسه بز صفت حیاتی اثبات ایده میز ديه نصریح ایتشلردر .

لکن ، استاد معظم شیخ محمد عبده حیات صفتک ده عقلا ثبوتی استدلال خصوصنده بر مسلک سلوک ایتدی که آنک تقریر ایتدیکی وجهه بونی دیگرلرنده کوره میورز . بناء عليه - مرحومک بو بایده تقریر ایتدکلی شی برچوق کیمسه لک ادراک ایده میه جکی قدریوکک ایتسه ده - بز آتی بوراده ایراد ایده جکیز . مرحوم اولا وجیز ، بلیغ ، عمومی ، عمومی اولدینی قدرده معنیدار بر مقدمه ايله باشلا یه رق دیورکه ؛

« حیات - وجودک معنایی هر نه قدر عقلا بدیهی ایتسه ده لکن وجودک عقلا تمثلی ، اولا ظهور ايله ، سوکرده ثبات و استقرار ایلده در . وجودک کمال وقوتی بالبداهه بو معنائک ، یعنی ظهورک ، ثبات واستقرارک کمال وقوتیله متناسب در .

مراتب وجوددن هر بر مرتبه ذکر اولنان معناده کنديسی ایچون کمال اولان صفت وجودیه دن برصفتی بالضروره استلزام ایدر . اگر بویله اولمسه وجودک بومرتبه دن بشقه بر مرتبه ایچون اولمسی لازم کلیردی . حال بوکه وجود ، او مرتبه ایچون فرض اولمشدی . بناء عليه وجود ، مراتب وجودک هانکی مرتبه سنده ايسه او مرتبه ایچون لازم اولان صفات ايله متصف اولمسی ضروری در ؟ اگر بویله اولمازسه خلاف مفروض لازم کلیر .

مثل وجوددن نفسه تجلی ایدن شیلر منحصر دکل در . هر هانکی مرتبه سنده اولورسه اولسون مثلاً اکملی ؛ خلل وتشویشدن عاری بروجده اوزره نظام وکونه مقرون اولان مثالدر . بناء عليه برکره نظر ایدرز ؛ اگر اونظام ؛ - ولوکه نوعده اولسون - وجود مستمری اقتضا ایده جک برطرزده اولورسه صاحب مثالده اولان معنای وجودینک کالنه ده زیاده دلالت ایتش اولور .

بورادن مستبان اولیورکه ؛ هر بر نظامک مصدری اولمق اوزره